Q. D. B. V.

DISSERTATIO MEDICA CHIRVRGICA

DE HERNIA INCARCERATA SVPPVRATA SAEPE NON LETHALI

QVAM

GRATIOSI COLLEGII MEDICI CONSENSV

IN INCLYTA ACADEMIA IVLIA

PRAESIDE

LAVRENTIO HEISTERO

MEDICINAE D.

SERENISS. DVCIS BRVNSVICENSIS ET LVNEB.
A CONSILIIS AVLICIS ET ARCHIATRO, MEDICINAE,
CHIRVRGIAE, AC BOTANICES PROFESSORE PVBLICO
ORDINARIO, ACAD. CAESAR. NAT. CVRIOS. NEC
NON REG. LOND. ET BEROLIN. COLLEGA

H. T. DECANO.

PATRONO ATQVE PRAECEPTORE SVO

AETERNVM DEVENERANDO

PRO GRADV DOCTORIS

DIE MARTII MDCCXXXIIX

HORIS ANTE ET POSTMERIDIEM CONSVETIS

PVBLICAE ERVDITORVM SVBIICIET DISQVISITIONI

AVTOR RESPONSVRVS

IOANNES ADOLPHVS GLADBACHIVS

MOENO-FRANCOFVRTENSIS.

HELMSTADII

EX OFFICINA PAVLI DIETERICI SCHNORRII

ACAD. TYPOGR.

DEO
PARENTIBVS
ET
PATRONIS.

PROOEMIVM.

A Deo magnus profecto reperitur hodie diſſertationum Medicarum numerus, ut primo aſpectu vix ullum ſupereſſe argumentum videatur, de quo aliquid in Medicina notatu dignum dici aut ſcribi adhuc poſſit, quod non ſit dictum prius: nihilo tamen ſecius ſi rem paulo accuratius penſitamus, invenimus multa adhuc in arte ſalutari ſupereſſe, quae ab aliis vel prorſus non obſervata & deſcripta, vel ſaltem non ſatis bene aut accurate enucleata ac propoſita ſunt: atque hoc praeſertim in medicina, quam vocant practicam ſive clinicam, verum eſt, ubi ſaepius adhuc ſe nobis offerre ſolent caſus & obſervationes, quae vel nuſquam vel ſaltem non ſatis digna ratione notatae atque expoſitae ſunt.

Inter has haud immerito mihi referendae eſſe videntur herniae incarceratae, eaeque in gangraenam verſae & ſuppuratae, cum effluxu foecum ex inteſtinis, quae licet a quam plurimis pro malis deploratis venditentur, dum inteſtina tam graviter laeſa ſunt, quorum alias vel levia vulnera iam ab HIPPOCRATIS tempore, a plerisque Medicis ad mortifera relata ſunt, vid. Aphor. 18. ſect. VI. tamen adhuc contra plerorumque ſpem & opinionem multae curantur & iam ſaepius curatae ſunt: quapropter harum pertractationem non ſolum ob mali frequentiam, uerum & propter peculiarem prognoſin & curationis gravitatem, quae a plerisque hactenus neglecta eſt, pro themate inaugurali mihi ſeligere iam placuit, idque eo magis, propterea quia hic Helmſtadii & in vicinia ab aliquo tempore tam frequenter, partim ab Excell. PRAESIDE, partim etiam a memet ipſo obſervatae ſunt, ut ex hisce noſtris obſervationibus nonnulla, ut ſpero, notatu digna proferre poterimus, quae ab aliis plerisque ſcriptoribus, & praeſertim etiam iis, qui de herniis ſcripſerunt, fere prorſus neglecta fuerunt, ita ut iunioresMedici & Chirurgi quid in eiusmodi caſibus ipſis occurrentibus vel faciendum vel fugiendum ſit, prorſus ignoraverint; ſed aegros tanquam deſpera-

ſperatos & deploratos reliquerint; qui tamen, ut experientia nos docuit, ſaepiſſime curari potuiſſent, & adhuc poſſunt.

Fateor quidem multos eſſe, qui de herniis omnis generis curandis in univerſum ſcripſerunt; pauciores vero longe, qui *de hernia incarcerata* curanda praeceperunt; ſed pauciſſimi ſunt, qui, quid faciendum, ſi eiusmodi hernia in gangraenam, ſphacelum & ſuppurationem, ſicut tamen ſaepe fit, abit, tradiderunt.

Quoniam vero haec ſpecies frequentius forte occurrit, quam hactenus creditum, aut ab autoribus relatum eſt, cum intra anni ſpatium hic & in vicinia quinque eiusmodi caſus acciderunt, me operam & oleum haud perditurum eſſe arbitror, ſi non modo hunc morbum paulo accuratius, quam forte a plerisque factum eſt, enucleavero; verum etiam cum pro deſperato hactenus utplurimum habitus ſit, adeoque multi antea a Medicis & Chirurgis, ut deplorati & inſanabiles relicti, atque ſic quam plurimi graves errores circa hunc morbum commiſſi ſint; qua ratione pro varia ejus indole & ſtatu tractandus atque curandus ſit, deſcripſero.

Argumentum quidem iſtud proprie Medicum primo intuitu non videtur, ſed Chirurgicum, & hanc ob cauſam interrogare quis poſſit,

cur non obſervationes Medicae mihi magis arriſerint, quam illae? ſed huic reſpondere dignum eſſe arbitror, Chirurgiam eſſe artem cum Medicina tam arcto cohaerentem vinculo, ut ab ea, ſicut ſapientiſſimus CELSVS iam optime iudicavit, nullo modo divelli poſſit vel debeat; id quod Excell. PRAESES non ſolum in Chirurgiae ſuae introductione, ſed etiam variis jam diſſertationibus prolixe demonſtravit: a) idque ſequentem in modum pertractare volo. Nimirum primo de herniis *generatim* nonnulla in medium proferam, ut poſtea dicenda tanto melius intelligi queant; deinde de earum differentiis, diagnoſi, cauſſis, prognoſi & curatione breviter diſſeram; poſthaec vero, quod ſcopus primarius eſt, *deſcriptionem herniarum incarceratarum*, & quidem earum, quae varias ob cauſſas in *ſuppurationem aut gangraenam & ſphacelum potius* abierunt, una cum obſervationibus quibusdam rarioribus & cumprimis novis, de felici earum curatione Lectori Benevolo ad imitandum, ſi placet, ſuppeditabo.

Faxit D.T.O.M. ut ad ſui honorem proximique commodum haec meae eveniant pagellae.

§. I.

a) 1. In diſſert. de Anatomes ſubtilioris utilitate in Medicina. 2. In diſſert. ſiſtente obſervationes Medicas miſcellaneas. 3. In diſſ. de Anatomes maiori in Chirurgia quam Medicina neceſſitate.

Fig. II.
Fig. I.
A
A
C
B
D
F
F
D
B
C
F
E
A
a
a
a
a
a
B
C
A
Fig. III.
a

§. I.

QVanquam ſatis perſpicuus titulus diſſertationis mihi videatur, & quilibet intelligere poſſit, quid vocabulo *Herniae* velim, attamen ne a conſueto recedam ordine definitionem ſive deſcriptionem aliquam praemittam: *Eſt autem proprie Hernia tumor circa abdomen, quem partes quaedam ſolidae & molles, inprimis vero inteſtina & omentum e cavitate ejus & ſitu naturali prolapſae efficiunt, poſt dilatationem & forſan quoque rupturam quandoque peritonaei proveniens.* Atque ſpecies, quae ita ſe habent, *herniae verae* appellantur; quae vero ratione partium contentarum rurſus in hernias *inteſtinales*, quae Graecis *Enterocele*, & *Omentales*, quae *Epiplocele* dicuntur, diſpeſcuntur. Inveniuntur & adhuc alia herniarum genera, quae nomine *ſpuriarum* hodie occurrunt, uti ſunt *hydrocele*, *ſarcocele*, *pneumatocele* &c. ſed de his ob prolixitatem nimiam hic evitandam hac in pertractatione non agam. Illae autem *herniae verae* dividi rurſus poſſunt in hernias *melioris & pejoris moris*, & ſpeciatim in hernias *liberas*, ubi prolapſae partes in abdomen libere ac facile plerumque refundi poſſunt, atque aegro non adeo multum doloris aut incommodi excitant, quae adeo melioris moris ſunt; & *captivas* ſive *incarceratas*, quae pejoris longe moris ſunt, & de quibus potiſſimum hic agere conſtitui. *Hernia* autem dicitur *incarcerata*, quando in tumore pars prolapſa quaſi in carcere detinetur, & ſine magno labore, imo ſaepe ſine ſectione reponi nequit, variaque gravia, quin & funeſta ut-

Definitio ſive deſcriptio.

utplurimum creat ſymptomata, de quibus mox uberius dicturi ſumus, ſpeciatim vero *gangraenam, & ſuppurationem*, de qua hic ſpecialiſſime acturus ſum.

§. II.

Differentia. Species herniae proprie ſic dictæ ſunt vel *umbilicales*, quae in vel circa umbilicum contingunt, vel *ventrales*, quae in ventre in & circa muſculos abdominis reperiuntur; vel *crurales*, quae in anteriori & exteriori parte femoris oriuntur, vel *inguinales*, quae in inguinibus ſe ſe manifeſtant; & hae iterum dividuntur in *perfectas* ſive *completas* vel *imperfectas* ſive *incompletas*. Hae, quae ſcilicet in inguinibus ſubſiſtunt *bubonocelae* audiunt; illae vero, ubi ad ſcrotum usque inteſtina vel omentum vel utrumque ſimul prolabuntur, *oſcheocelae* nominantur. Ratione contentorum etiam variis rurſus, ut jam dictum eſt, inſigniuntur nominibus: nam ubi *inteſtinum* ſolum herniam conſtituit, vocatur *Enterocele*: ubi *omentum* ſive *epiploon*, nominatur *Epiplocele*: ubi vero ambae hae partes, inteſtinum ſcilicet & omentum, ſimul tumorem conſtituunt, nomine *Entero-Epiploceles* venit.

§. III.

Partes affectae. Partes autem hernias conſtituentes in univerſum ſunt *inteſtina*, ſpeciatim vero & potiſſimum in *umbilico* inteſtinum *jejunum*, nam umbilico proximum eſt; & interdum quoque inteſtinum *colon*: ſed *ileum* in herniis & ventralibus & inguinalibus & ſcrotalibus utplurimum prolapſum deprehenditur, & quandoque etiam *cæcum* cum *proceſſu ſuo vermiformi*:

Coli

Coli pars aliquando, nimirum cellula quaedam eius, imo interdum totus eiusdem arcus in ſiniſtro inguine non raro excidit, in dextro autem latere fortius adhaeret oſſi ileo, quam ut facile prolabi poſſit: a) interea tamen negare nolo etiam quandoque partem eius & in dextro latere expelli poſſe: quia membranae, quibus adhaeret, ſaepe valde relaxantur, ſicut ex obſervatione infra referenda patebit. *Omentum* quidem haud raro adeo breve in hominibus bene valentibus reperitur, ut umbilicum vix ſuperet, (unde etiam extant Epiplocelae circa umbilicum) interea tamen etiam ſaepe usque ad pelvim deſcendit, adeoque haud raro reperiuntur exempla, illud in ſcrotum vel ſolum vel una cum inteſtinis prolapſum fuiſſe. Notabile exemplum obſervavit & deſcripſit jam diu *Excell. Praeſes* in Ephem. Nat. Curioſ. Centur. V. obſerv. 85. pag. 164. ubi in viro ſexagenario in eius utroque inguine Epiplocelas adfuiſſe mediante cultro anatomico demonſtravit, & omentum in altero latere in ipſum usque ſcrotum prolapſum eſt inventum. *Partes per quas inteſtina prolabuntur* ſunt 1) *muſculi abdominis* & quidem *recti*, ſpeciatim vero illorum quaſi medium, quod *umbilicus* appellatur, qui muſculis clauſus non eſt, ſed ſolum peritonaeo & tendinea quadam lineae albae ſubſtantia. 2) muſculi *oblique deſcendentes*, *oblique aſcendentes* & *transverſales* in herniis ventralibus. 3) ita dicti *annuli* praedictorum muſculorum abdominis, ubi vaſa ſpermatica in viris,

B 2 liga-

a) Vid. MAVCHARTVS in diſſ. de hernia incarcerata ſolerti delineatione illuſtrata &c. Praeſide CAMERARIO Tubingae a. 1722. impreſſa.

ligamenta vero rotunda in mulieribus tranſeunt, & denique 4) ille locus ſub arcu tendineo, ſub quo vaſa cruralia, muſculus pſoas & iliacus e ventre egrediuntur.

§. IV.

Diagnoſis Quoniam igitur diverſae herniarum ſunt ſpecies, ideoque illarum diagnoſis diverſa cognoſci debet methodo: Quod ad *Epiplocelen* ſive herniam ab omento ſolo factam attinet, rarius quidem illa occurrit, hinc a quibusdam in dubium vocatur; a) ſed illam re vera contingere poſſe, non ſolummodo ex obſervationibus *Excell. Praeſidis* probavi, verum & praeter antiquiores, recentiſſimi Chirurgi DIONIS, & GARENGEOT in operationibus ſuis Chirurgicis & DRANIVS b) teſtantur, tam gravia quandoque ab hac ſola parte prolapſa orta eſſe ſymptomata, quam ab ipſa hernia inteſtinorum incarcerata: Adeoque EXCELL. PRAESES in Chirurgia ſua, capite 120 ita de ea diſſerit: „*Epiplocelen adeſſe intelligitur, ſi tumor „inaequalis, mollis atque lubricus, & retento ſpiritu aut „conatu excernendi alvum, non magnopere increſcens, „circa peritonaei proceſſus, vel & quandoque a peritonaei proceſſibus ad ſcrotum usque protenſus animadvertitur. Depreſſo digito nil murmuris auditur, neque talis durities aut inflatio utplurimum perſentiſcitur, qualis ab enterocele oritur.* Interea tamen & *Epiplocele incarcerari* poteſt, atque tunc ob connexionem omenti cum fundo ventriculi vehementius & ſaepius ven-

a) Vid. Veſal. Anat. L. V. cap. 4.
b) in obſervationibus Chirurgicis Tom. II. obſ. 63. pag. 59.

ventriculus vellicatur, hinc ſingultus, inflammatio-
ne autem accedente, vomitus materiae ſpumoſae,
biliosae ſupervenit, alvo interim plerumque aperta:
qualia exempla reperiuntur apud DRANIVM a) &
GARENGEOT. b) *Enterocele* vero ſive hernia in-
teſtinalis cognoſcitur, quando cutis indecore in ab-
dominis quadam regione inſtar tumoris intumeſcit,
tumor iſte digitis preſſus (niſi partes prolapſae ex-
tus vicinis partibus conferbuerint & adhaereant) ple-
rumque in ventrem cedit, atque dum hoc fit, ſaepe
ſonum aliquem ſive murmur aliquod, quale ſaepius
etiam ſponte in nobis percipitur, edit, praeſertim ſi
aeger ſupinus decumbit: remotis vero digitis, cum-
primis aegro ſurgente aut tuſſiente, denuo idem in
conſpectum prodit, inteſtinis rurſus prolabentibus &
identidem murmur quoddam concitantibus. Per
tuſſim, ſpiritum retentum, vel niſum etiam, qualis
in exoneranda alvo aliisve conatibus adhibetur, mi-
rifice ſaepe hic tumor cum duritie increſcit; frigus
illum aliquo modo contrahit, calor vero magis
eum expandit: Simulatque igitur tumorem eiusmo-
di duriusculum cum praedictis phaenomenis ali-
quamdiu in ventrem repellere poſſumus, tunc clare
apparet *Enterocelen* adeſſe, & haec eſt ſpecifica diffe-
rentia ab herniis reliquis. *Enterocele* vero ab inſigni
violentia & ſubito ſaepe orta, tumorque uno impe-
tu inſurgens, facile fit *incarcerata*, ob annuli aut loci,
per quem inteſtina evolvuntur, anguſtiam, quod ge-
nus plerumque omnium peſſimum. Nam mox peſ-

 ſima

a) Obſ. LXIII.
b) Oper. chir. Tom. I. pag. 373.

ſima ſequuntur ſymptomata, nimirum dolores qua colici ac cruciatus in abdomine vehementiſſimi, ar xietates, febres, inflammatio ſacci hernioſi, cutis inteſtini, nauſeae, ructus, vomituritiones, vomitu primo ciborum aliorumque contentorum ventricu li, chyli, bilis, deinde etiam quandoque foecum a vinarum, vel ſaltem materiae foeculentae his parun abſimilis, quod vulgo tunc *iliaca paſſio* ſive *miſerer* vocatur: accedit tandem gangraena & ſphacelus, n ſi in tempore convenientia auxilia adhibeantur, a tandem ruptura ſpontanea tam integumentorum quam ſacci hernioſi, imo & ipſius inteſtini prolapſi & ſaepe mors. *Inteſtina* autem ſi una cum *omen* foras prodeunt, et tumorem conſtituunt, vocatu *Entero-Epiplocele*, ſed non niſi a ſignis Enterocel differt, quam quod inteſtinis in abdomen repoſitis maneat adhuc tumor quidam mollis & aliquo mod inaequalis.

§. V.

Cauſſae herniarum.

Cauſſa harum herniarum, de quibus hic ager conſtituimus, eſt vel *interna* vel *externa*. *Intern* eſt ubi peritonaeum, muſculi abdominis & praeſe tim eorum annuli & aponeuroſes, vel naturalite valde laxa ac debilia ſunt, ita ut cedant contentis ab dominis, tam a diaphragmate, quam a muſculis ab dominis ſaepe preſſis; atque hinc fit, ut infante quandoque cum herniis naſcantur, vel jam primis die natali diebus eis infeſtentur, qualia exempla no ſolum varii autores notarunt, ſed et EXCELL. PRAESE vidit; vel ſucceſſu temporis varias ob cauſſas fibra

p

eritonaei & aponeuroſes muſculorum abdominis ita ebilitari & relaxari poſſunt, ut leviſſima data cauſa nteſtina prorumpant. Quam ob cauſſam homines irca paludes habitantes, aut victu valde pingui, ut utyro, caſeo, oleo &c. multum utentes, magis uam alii herniis ſive ramicibus obnoxii a quibus-am notati ſunt. a) *Externae* cauſſae pro herniarum iverſitate variae eſſe poſſunt: ſic enim *omphalocele*, *ubonocele*, *oſcheocele* & *hernia cruralis* vel a ſubito odemque gravi lapſu, vel ſaltu, vel motu, vel ictu ehementiori, vel fortiori in tuſſiendo, ſternutando, ociferando atque attollendis aut movendis ponde-bus niſu, vel ab equitatione vehementiori, vel a ifficiliori mulierum partu, tenesmo, vel infantum ehementi ejulatu naſcuntur. *Ventrales* vero her-iae utplurimum laeſionem violentam, ictum, lap-um, & ſaepiſſime vulnera abdominis male curata, diductum a quacunque cauſſa peritonaeum pro auſſa agnoſcunt: nam quando ejusmodi laeſione uſculi abdominis vel diſſecti, vel contuſi, aut lace-ati atque hac ratione debilitati fuerunt, poſtea pres-oni diaphragmatis & muſculorum adhuc integro-um reſiſtere non poſſunt, ſed cedere ſenſim cogun-ur. Notabile eſt exemplum, quod CELEB. PRAESES periori anno obſervavit & mihi retulit *de hernia entrali*, & quidem in gravida orta. Haec ſcilicet xto vel ſeptimo menſe gravida ſubito in genu ſe roſternere & e terra aliquid elevare voluit; verum hoc motu ſive actu violentiſſimos cruciatus in ſi-ſtro abdominis latere percepit, ſecuti inde mox ſunt

a) GARENGEOT Oper. chir. Tom. I. pag. 243.

ſunt partus dolores & foetum mortuum peperi
Paulo poſt tumorem amplum in ſiniſtra & media ab
dominis parte ſenſit, quem cum EXCELL. PRAESI
examinavit, eumque intus repellere potuit, agnov
herniam ventralem adeſſe, quare cingulum ſive vi
culum idoneum ordinavit, quod tumorem hunc re
primeret & contineret.

§. VI.

Prognoſis. *Enterocele* in infantibus, pueris & adultis quam
diu inteſtina libera ſunt & facile refundi queunt, pe
riculo deſtituta eſt: quando vero ob quamcunqu
cauſſam locus prolapſus conſtringitur, vel inteſtin
foecibus aut flatibus nimis replentur, aut poſt ma
gnam violentiam ſubito per anguſtum foramen pro
truduntur aut prolabuntur, neque refundi in abdo
men poſſunt, tunc aeger magnis cinctus eſt pericu
lis: ſequuntur enim hanc inteſtinorum incluſionen
omnia *morbi iliaci* peſſima ſymptomata, & niſi cit
medela affertur, aeger miſerandum in modum dien
obire cogitur ſupremum; vel inteſtina incluſa & con
ſtricta poſt inflammationem gangraena & ſphacel
una cum partibus ea cingentibus corripiuntur, und
non niſi ſummo vitae periculo eripi & ſervari pos
ſunt. *Epiplocele* ſaepius non magni eſt momenti
quando autem, ut quandoque fit, quoque in carcer
quaſi detinetur omentum & inflammatur, tunc ea
dem ſaepe ut jam dictum eſt, mala ſequuntur, & niſ
brevi pereant, utplurimum fit ſuppuratio omenti &
abſceſſus. Vbi *Entero-Epiplocele* ſive inteſtina cum
omento prolapſa, ibi periculum non adeo urgens eſt

quan

quam ubi ſola inteſtina prolapſa ſunt: nam omen-
tum, tanquam corpus molle, inteſtina involvit, ſicque
conſtrictionem annuli non tanta vi experitur, quan-
tam ſolum inteſtinum alias ſufferre cogitur.

§. VII.

Curatio ubi inteſtina facile refundi poſſunt.

Pergendum mihi nunc erit ad *curationem* herni-
arum inteſtinalium; quae vero pro diverſitate morbi
ac temporis morbi varia admodum eſt: atque nunc
facilior, nunc difficilior, lenior aut vehementior,
prout morbi natura & mala complicata hoc exigunt.
Sed quoniam alii jam ſatis de herniis conſuetis curan-
dis egerunt, mihi vero animus ſit praecipue de her-
nia incarcerata & ſpeciatim de ea, ubi ſuppuratio ſu-
pervenit, agere, hinc de ceteris non niſi breviter age-
re conſtitui, relegando potiſſimum lectores ad EX-
CELL. PRAESIDIS Chirurgiam. In Hernia igitur
leviori & libera ſive boni moris, ubi inteſtina facile
in ventrem refundi poſſunt, prae omnibus haec re-
fundenda ſunt. Igitur a *repoſitione* ſive *taxi* ordiar,
quae ſcilicet optime fit aegris reſupinis jacentibus, ca-
putque depreſſum, clunes vero elevatos habentibus,
ubi Medicus vel Chirurgus tunc leniter atque oblique
digitis ſuis comprimendo conquaſſandoque tumo-
rem herniosum partes prolapſas in priſtinum repo-
nat locum; quod in herniis liberis plerumque ſatis
facile contingit. Repoſitione facta nil fere niſi vin-
culo quodam, faſcia aut cingulo idoneo opus eſt,
quo aegris adhuc *junioribus* foramen, per quod inte-
ſtina prolapſa fuerunt, ita conſtringi atque anguſtari
poteſt, ut, quamvis non omnino, uti experientia

C do-

docuit, glutinetur, tamen ab herniis curari & libe rari plerumque ita ſolent, ut malum nunquam redea & quaſi foramen omnino glutinatum ſit. *Si vero aege aetatis jam provectioris*, tunc a faſciis nulla fere plenari curatio expectanda, ſed tantum palliativa. Interea ta men per ſcalpellum, idque ſicuti vulgo moris era vel *cum teſticuli exſectione*, quae vero curatio nefar da, atque omnino rejicienda eſt, quemadmodur EXCELL. PRAESES tam in Chirurgia ſua, capite d Enterocele, quam in peculiari Diſſertatione de Kelo tomiae abuſu tollendo, jam diu oſtendit; vel *cu conſervatione teſticuli*, ſolius ſcilicet ſacci hernioſi poſt factam tegumentorum prudentem inciſioner in inguine, & poſt repreſſa inteſtina, apta ligatura ſicuti hoc EXCELL. PRAESES jam olim in Chirur gia ſua deſcripſit, & nuperrime poſt hunc Chirur gus Lubeccenſis in peculiari de herniis libello ger manico. (a)

§. VIII.

Ubi hoc difficulter aut non fieri poteſt.

Ubi vero huic primo tentamini repoſitionis op manuum non obtemperat hernia, Chirurgus ab u teriori & praeſertim fortiori aut vehementiori im petu abſtineat; quoniam ob nimiam extus factar compreſſionem partibus prolapſis jam jam quaſi i carcere detentis, facile inde accedere aut ſupervenir poteſt inflammatio, gangraena & ſphacelus: ſed ene matibus potius emollientibus & leniter ſtimulant bu

(a) ZACHARIAS VOGEL, de herniis & quomodo herniotom ſine caſtratione ſit inſtituenda; Verum quod EXCELL. PRAE SES & alii jam antea hac de re ſcripſerint, haud meminit.

bus una cum cataplasmatibus ex mica panis albi in lacte paululum decocta, cum vel ſine butyro & croco paratis, calide ſaepe appoſitis emollitionem & poſtea iterum repoſitionem blande intendat. Si adeſt inflammatio, vel aeger ſanguine abundare deprehendatur, venae ſectio eaque larga in brachio inſtituta magni eſt momenti, quae etiam pro rerum circumſtantium varietate repeti poteſt. *Interna etiam medicamenta* non omittenda, ſed carminativa & antiſpasmodica hoc in caſu valde proſunt: nam partim intus ſtimulando ſive irritando inteſtina, haec ſe contrahunt, atque ſic partes prolapſas ſaepe retrahunt, partim demulcendo ſive emolliendo ergaſtulum ab annulo factum aperiunt. Ubi vero horum aliquamdiu uſu refundi in abdomen nequeant inteſtina, vel etiam, ſi placet, mox in principio longe optimum erit, ſi *herbae Nicotianae optimae notae fumus* peculiari fiſtula b) tamdiu in anum impellatur, donec magnus conatus ad alvum ſolvendam ſuperveniat, vel revera alvus ſolvatur, & inteſtina relabantur. EXCELL. PRAESES hocce remedio varias ejusmodi curavit hernias interceptas, ubi aegri jam erant in ſummo vitae diſcrimine, & quae alias non niſi ſcalpello curari potuiſſent. Sed ubi his omnibus adhibitis, nulla reductionis ſpes apparet, aut remedia haec ab aegris fuerunt neglecta, ſymptomata vero ingraveſcunt, tunc nulla, ut gangraenam & mortem evitemus, ſupereſt medela, quam *ſcalpellum*. Modum vero ſcalpellum

 in

(b) Vid. EXCELL. PRAESIDIS Chirurg. Tab. XXIV. in editione germanica, ſed Tab. XXXIV. in mox proditura latina.

in hoc malo rite dirigendi pulcherrime deſcripſit EXCELL. PRAESES in Chirurgia ſua, ut & GARENGEOT in Operationibus ſuis chirurgicis Tom. I. p. 300.

§. IX.

In mulieribus quare incarceratae ſaepius obſerventur.

Saepius interim contingit, quod praeſertim fœminae herniis afflictae interceptis ob pudorem intempeſtivum Medicis aut Chirurgis prudentibus malum oſtendere recuſent, indeque mora hac non ſolum augmentum mali & ſymptomatum experiantur, ſed & gangraenae & ſphaceli, adeoque & mortis periculum ſibi accerſent. Medicus vero ſive Chirurgus ad iſtiusmodi generis aegras tandem arceſſitus in deploratis fere hiſce malis tamen omnem curationis ſpem illis auferre non debet; nam extant multa exempla tales, quae etiam gangraenam & ſphacelum ex herniis jam paſſae ſunt, tamen adhuc curatas fuiſſe aegras. Multi quidem imo plurimi Chirurgorum hujusmodi hernias pro abſolute exitialibus declararunt, & *Hippocratem* conſentientem habuerunt, qui dicit (c): *Vulnera inteſtinorum praeſertim tenuium lethalia eſſe*, ſicque aegras ſine omni fere ſpe & medela interire permiſerunt: quando vero recte rem perpendimus, non ſolum errant, verum etiam Chirurgi, qui talibus aegris auxilium denegant, conſcientia tranquilla frui nequeunt. *Melius itaque eſt* ſecundum Principum Medicorum *Hippocratis* ſcilicet & *Celſi* praeceptum, *in deſperatis morbis*, qualis hic eſt, *anceps experiri remedium, quam nullum*, id quod etiam felicem habuiſſe eventum exemplis quibusdam affirmabo.

§. X.

(c) Sect. VI. aphor. 18. 24.

§. X.

Mulier quaedam hic Helmſtadii figuli uxor, quinquaginta circiter annos nata, aliquot ab annis *hernia inguinali lateris dextri* cum ventris intumeſcentia afflicta fuit, de qua parum ſollicita multos ſemper ac graves peregit labores, & licet inteſtina ſaepius magna quantitate prolapſa fuere, id non curavit, ſed poſtquam blanda reponendi ratio non amplius ſuccedere voluit, propria inventa methodo, capite nimirum inverſo, pedibus vero ſurſum erectis, in priſtinum & naturalem illa remiſit locum, nempe in abdomen, remanente ſemper tumore aliquo parvo & molli. Anno vero ſuperiori 1737, tempore verno, inteſtina tantopere aliquando prorumpebant, ut illorum in ventrem repoſitio aegrae impoſſibilis fuerit, quamvis vario modo, variisque corporis poſituris id tentaverit. Hunc prolapſum ſequebantur tormina, dolores ventris acerbiſſimi, nauſea, vomitus, obſtructio alvi pertinax, ſingultus, inflammatio tumoris; quo in deſperato ſtatu Chirurgum advenire curant affines, qui clyſmatibus dolores ventris lenire, & cataplaſmatibus emollientibus tumorem inflammatum in inguine ſolvere & emollire ſtuduit: ſed haec omnia fruſtranea fuerant medicamenta, tumor in dies creſcebat, inflammatio augebatur, reliqua ſymptomata continuabant, & hernia tandem tactu mollior inveniebatur. Chirurgus ex his ſymptomatibus judicans nulla inteſtina, ſed pus in hocce tumore comprehendi, atque ſimplicem abſceſſum eſſe, cauſticum ei altero applicare voluit die: proximo vero mane cum reverteretur, tumorem ſua

Exemplum herniae incarceratae ſuppuratae.

ſponte apertum invenit, atque ex hac apertura mul ta excrementa una cum lumbricis exitum ſibi quaeſi verant, venter vero gracilior quam antea factus era Vulnus una cum amplo ſpatio in inguine & abdomini inferiori regione inveniebatur ſphacelo corruptum cum ingenti fœtore, ita ut magna vicinarum partiun corrupta portio ſenſim ablata fuerit. Cum vero hoc i ſtatu Chirurgus conſilium atque auxilium a *Celeber rimo Praeſide* peteret, hic ſuaſit, ut ulcus hoc amplis ſimum & fœtidiſſimum linamentis carptis contorti bono unguento digeſtivo ex terebinthina, vitellis o vorum & myrrha imbutis impleret, & bis in die de nuo deligaret, ulcusque in deligatione ſemper a ſor dibus & fœcibus alvinis probe purgaret, quo factun eſt, ut ſenſim partes ſphacelo corruptae a ſanis ſeceſſe rint, & ulcus tandem probe purgatum ſe oſtenderet Quo tempore aegra ſemper in lecto decubuit, & par ca diaeta uſa eſt. Poſtea Chirurgus vulnus Eſſenti quadam vulneraria ex herba hyperici, agrimoniae aliisque ejusmodi herbis parata, loco unguenti dige ſtivi uſus eſt, qua ulcus ſenſim magis magisque coi vit. Interea tamen quamvis fœces alvi quotidie pe ulcus adeoque & per vulnus inteſtini, quod interce ptum erat in hac hernia, una cum variis magnis lum bricis prodirent, ſimul etiam reſpondebat alvus, u bi & cum his fœcibus vermes ſuum reliquerunt do micilium: nam durante hac curatione ſeptendecim numerarunt lumbricos, qui tam per ulcus quam etiam per alvum prodierunt, maxima tamen pars per ulcus in inguine. Tandem vero ope praedi ctae eſſentiae vulnerariae ulceris apertura ſtudio Chi

rurg

rurgi plane conſolidata eſt, unicum tantum, ſi excipis, quod ſupereſt foraminulum omnem ſpernens glutinationem, ex quo aliquando guttulae paucae liquidi flavi, turpethi mineralis colorem aemulantes ſine incommodo exſtillant, aegra ceteroquin ſana, & munera ſua, ut antea, rurſus perficit.

§. XI.

Hoc in caſu notatu digna occurrit obſervatio, nimirum quod e vulnere & alvo *lumbrici* ſaepe rejecti fuerint, id quod & in aliis ejusmodi caſibus obſervavimus, mea de illis ſententia eſt, quod lumbrici, praeſertim ubi multi ſunt, *cauſſam herniae incarceratae conſtituere poſſint*, dum inteſtinum prolapſum partim mole ſua obſtruunt, ut ſubſequentes fœces & flatus pergere nequeant; partim morſibus & punctionibus ſuis inflammationi inteſtini prolapſi, ubi captivi quaſi haerent, partiumque vicinarum occaſionem praebere queant. Deinde mihi etiam veriſimile eſt, quod inteſtinorum ſuppurationem ſive rupturam promovere valeant: nam inteſtino incarcerato vix ullum amplius victum recentem accipere poſſunt, quam illum, qui jam cum eis incluſus eſt, hinc optimo fœcum conſumto alium ſibi conquirere volunt, ſed cum nullum invenire aut alio modo accipere queunt, inteſtinum morſicant & perforant: id quod ſaepe contingere cum ex hac aliisque noſtris obſervationibus infra adhuc recenſendis, tum ex hiſtoriis Medicis abunde conſtat, unde unicum tantum nunc afferam exemplum, quod extat apud *Allenium* d).

De lumbricis in his herniis obſervatis conjecturae.

„ Fœmi-

d) in Synopſis univerſae Medicinae Practicae addendis pag. m. 55.

„ Fœmina ſcilicet 45. annos nata, robuſta, & labori-
„ bus aſſueta, dolori colico quandoque obnoxia (*id*
„ *quod hernia inteſtinali laborantibus valde conſuetum*
„ *eſt*) alias ſana, tumorem habuit in inguine ſiniſtro
„ quem *herniam* credebat, durabat enim integrum
„ annum ante disruptionem. Interea circa dictam
„ periodum, fœmina *Ileo* correpta eſt, a cujus morbi
„ cruciatibus, ac immani vomitione ruptus eſt in in-
„ guine, & effluxit tenuis humor flaveſcens. Chirur-
„ gus arceſſitus ſtylo immiſſo largam cavitatem de-
„ texit; foramen ſenſim ſpongia praeparata dilata-
„ tum eſt, & magna vis praedicti humoris in dies e-
„ vacuatur. Die decimo in foramine apparuit *lumbri-*
„ *cus vivus*, quem Chirurgus detraxit: poſt duas vel
„ tres ſeptimanas eductus eſt alius *lumbricus* priori
„ non diſſimilis: tribus circiter menſibus ſanatum eſt
„ ulcus, & mulier ex illo tempore bene ſe habuit. „
In hocce caſu duo tantum lumbrici producti ſunt; in
noſtro ſeptendecim obſervati, & principio ſinguli
fere primis diebus, cum deligatio renovaretur, ali-
quis novus inter fœces in inguine repertus eſt. Plu-
ra de lumbricis, qui inteſtina & ventrem perforarunt,
exempla videri poſſunt, apud SCHENKIVM e), MOR-
TONVM f), aliosque plures, quos nimiae evitandae
prolixitatis gratia lubens hic praetermitto.

§. XII.

Quomodo rupto in-

Hoc in caſu noſtro §. X. deſcripto alia adhuc
con-

e) Obſervat. pag. 408. 409.
f) Hiſt. natural. Northampt. pag. 467.

contingit obſervatio, atque difficultas explicanda, nempe quod *herniae iſti jam ſuppuratae, ruptoque inteſtino, quod interceptum fuit, alvus reſponderit*, quod canali inteſtinorum integre dilacerato ſive diſſecto fieri profecto nequit. Ad hoc vero dubium illuſtrandum ſciendum, haud raro non integram inteſtinorum partem ſphacelo corrumpi, ſed tantum in una inteſtini pariete ulcus fieri; hinc foeces per motum periſtalticum adhuc ſuperſtitem, tam ad hoc ulcus ſive vulnus inteſtini, quam ad canalis continuum propelluntur, ſicque nonnullae, etiam imo quandoque maxima pars per anum excernuntur, hosque aegros etiam non in tam magno periculo, quam eos, ubi integra pars inteſtini corrupta eſt, verſari puto. Notari etiam meretur, foeces per alvum emiſſas ſpiſſiores & duriores in hac aegra fuiſſe, quam quae e vulnere effluxerunt: ratio hujus forte erit, quod in inferiori tractu inteſtinorum, quem tranſire coguntur, liquidior pars a vaſis lacteis & lymphaticis abſorbeatur, hinc reliqua pars magis ſpiſſeſcit. *teſtino faeces per alvum exire potuerint.*

§. XIII.

Alia praeterea hujus phaenomeni ratio dari poteſt. Nimirum obſervatum eſt, inteſtina quandoque habere certas appendices ſive proceſſus, quales varii notarunt g): quando itaque ejusmodi appendices prolabuntur, quemadmodum quandoque prolabi poſſunt, ſimiles hernias conſtituunt; quae vero, quando in car- *Alia hujus phaenomeni ratio.*

g) Vid. RVYSCH. Muſaei anatom. p. 63. fig. 3. itemque in Theſaur. Anat. VII. p. 43. itemque LITTRIVS in Act. Acad. Reg. Pariſ. An. 1700. qui etiam hernias inde ortas & curatas notavit.

carcere quaſi detinetur, eadem gravia ac periculoſa ſymptomata gignere ſolent, ac ſi totus inteſtini cujusdam tractus incluſus eſſet. Ut vero haec res clarius pateat, figura hoc illuſtrare a ſcopo noſtro haud alienum erit. Nimirum Figura I. denotat fruſtum inteſtini ilei, cum peculiari ejusmodi appendice ſive diverticulo ex RVYSCHII Muſaeo Anatomico ſive Catalogo rariorum pag. 63. mutuata.

A. A Inteſtini ilei portio eſt.

B. diverticulum praeter naturam, ſive ſaltem inuſitatum, e latere hujus inteſtini meſenterio oppoſito C. productum, qualia haud raro in herniis prolabuntur; vel in herniarum generatione ex latere inteſtini expulſo forte generantur; quod ſenſim a preſſione inteſtinorum & flatuum diduci & prolongari poteſt.

C. locus ubi diverticulum hujus inteſtini B. ex latere emergit; id quod ad phaenomenon herniae incarceratae & ſpeciatim ſuppuratae, ubi aegri per anum quoque fœces excernunt, imo poſt curationem omnes rurſus foeces, ut in noſtra aliisque ejusmodi aegris factum eſt, explicandum egregie facit. Nam licet hic proceſſus B. ſphacelo corruptus ſit, inteſtinum rurſus ſe claudere circa locum C. poteſt, ita ut excrementa deinde viam naturalem rurſus ſequantur.

§. XIV.

Curatio herniae incarceratae.

Quando itaque Medicus aut Chirurgus ad iſtiusmodi aegros arceſſeretur, quibus hujusmodi hernia in ſuppurationem verſa eſſet, ante omnia probe, quan-

quantum fieri poteſt, purgato prius ulcere linteolis, *quomodo inſtituenda.*
vel ſpongia a ſordibus, reſpiciat, quae & quanta ſit a ſphacelo corrupta, tam inteſtini, quam cutis portio, quae quantum tuto fieri poterit, ſervando ſanum & integrum, reſecanda; reliquum autem partium externarum ad ſanum usque, donec aegri dolores ſentiant ſcarificandum, vel etiam, ſi lubet, donec ſponte ſeparentur & cadant, id quod magis mihi placet, relinqui poſſunt, ita metuendum non eſt, ne inteſtinum forte adhuc ſanum ſcalpello aut forfice laedatur; & unguento quodam digeſtivo, ſicut ſupra §. X. jam dictum eſt, illinendum, ſuperimpoſitis e linteo carpto confectis glomerulis, atque emplaſtro: his ſuperponatur aut ſpiritus vini calidus, aut etiam cataplaſma emolliens vel ex mica panis albi cum lacte decocta, vel ex herbis etiam emollientibus & vulnerariis. Praeterea proderit in plethoricis venae ſectio; quae vero in debilibus & ſenibus, qualis noſtra erat, omittenda. Interne vero mixturae ſive potiunculae roborantes, itemque pulveres temperantes & diaphoretici ex lap: cancr: antimon: diaph: conch: praepar: tartaro vitriol: arcano dupl. nitro depur. Subinde externae partes circumjacentes ſpiritu vini camphorato fricandae. Quam maxime autem Medicus ſive Chirurgus caveat, ne inteſtinum laeſum ſive corruptum in abdomen refundat: quia non ſolum reliqua inteſtina inde ſphacelo corrumpi poſſent, ſed & fœces & materia purulenta in abdominis pelvim diffuſae mortem inducerent. Hanc ob rationem quoque vitandae erunt adeo dilectae a quibusdam turundae, itemque fortior faſciarum in de-

ligatione conſtrictio; ſed opera potius danda, ut ulcus quam leniſſime deligetur, quo foeces libere in linamenta carpta, & ſplenia impoſita effluere queant. Mundato ulcere, balſamo vulnerario & emplaſtro glutinatio abſolvi poteſt, ſi ſcilicet ſanationem ulceris ratio ſuſcipit. Si contrarium obtinet, aeger vel moritur, vel foramen, quod ani vicem praeſtat, praeſertim ubi integer tractus inteſtini ablatus eſt, remanet. Diaeta ſit tenuis, vitando omnia, quae difficilioris ſunt concoctionis, & potus ſit aqueus citratus.

§. XV.

Alius periculoſior caſus.

Diaetam ineptam & pravam his in affectibus multum ad mortem conferre, ſequens probabit exemplum. Tenuiſſimae ſortis fœmina quaedam per aliquot annos hernia inguinali afflicta fuit, attamen ſine notabili incommodo: cum vero ſuperiori anno grave quoddam attollere voluerit pondus, inteſtina cum impetu magis prorumpunt, ita ut reponere illa non potuerit. Multis cruciatibus domum reverſa, tandem Chirurgum ad ſe accerſit, qui clysmatibus & cataplaſmatibus emollientibus prolapſa inteſtina emollire & in abdomen refundere voluit: ſed malum nullo modo ceſſit, imo ne quidem mitigatum eſt, dolores potius atque anxietates augebantur, & vomitus tam excrementorum, quam vermium ſubſequebatur; id quod tam diu duravit, donec tumor valde inflammatus, poſt multos exantlatos cruciatus die 14. ſponte rumperetur, & excrementa una cum vermibus e vulnere exirent. Inguinis dextri integra regio ſphacelo corrupta erat, ut

in

in priori aegra, & patiens, cui ob paupertatem & victus idoneus & medicamenta deerant, tandem poſt aliquot dies in ſumma debilitate diem ſuum obiit ſupremum. Anatomico illa a *Celeb. Praeſide* praeſentibus multis Medicinae & Chirurgiae ſtudioſis ſubjiciebatur cultro, & canalis inteſtini ilei, haud procul a coeco corruptus reperiebatur, uti videndum in Figuris II. & III. Nam in Figura II, quae eſt pars inteſtini craſſi & ilei cum pertinentibus,

A. B. pars illa ilei eſt, quae finem ejus conſtituit, ubi conſpicitur, quomodo inteſtina craſſa adeat, & in ea a latere inſeratur; ad litt. A. vero, quae in ulcere inguinis haerebat, ſphacelo corrupta, & ab altera ilei parte Fig. III. B. C. ſeparata prorſus erat.

C. C. inteſtinum cœcum dictum.

D. D. D. D. pars inteſtini coli collapſi hic & anguſti, quia foeces & flatus ex tenuibus inteſtinis ad hoc non amplius ingredi poterant, quoniam cum eo hoc in cadavere non amplius cohaerebat, dum pars ſphacelo deſtructa erat.

E. E. proceſſus vermiformis coeci.

F. F. F. unum ex ligamentis coli in proceſſum vermiformem deſinens.

n Figura III. denotatur littera.

A. pars ilei cum jejuno & ventriculo communicans.

B. pars ea ſive extremum cum ulcere inguinis nexa.

C. apertura ſive os, ubi facta herniae ſuppuratione xcrementa & lumbrici ex ulcere & abdomine prouebant.

 Pun-

Puncta a. a. a. a. a. a. notant fruſtum ilei, quod in in-
guen prolapſum, incarceratum, ac denique ſuppu-
ratione & putrefactione prorſus in hoc corpore de-
ſtructum erat, adeoque fœces ex fig. III. A. B. i
partem ilei extremam A. B. fig. II. neque a
craſſa inteſtina, neque ad anum pervenire poteran
Atque ſic fere ut plurimum res ſe habere ſolet, ub
integrum fruſtum ſive tractus inteſtini prolapſi perit
& anus in inguine relinquitur. Anus vero naturali
& inteſtina craſſa in ejusmodi hominibus nullum am-
plius uſum habere ſolent, ſi ſuperſtites manent; ſiqui-
dem etiam mulier haec poſt ſuppurationem null
amplius excrementa per anum reddidit.

§. XVI.

Alia herniae incarceratae ſuppuratae fauſta exempla.

Alia fœmina cœlebs in oppidulo WALBECK
non procul Helmſtadio ſito habitans, per aliquot an-
nos hernia inguinis ſiniſtri ſine ullo notabili incom-
modo afflicta fuit: nam ſemper cingulo ſive vincul
uſa fuit, cujus ope ulteriorem inteſtini prolapſum
impedivit. Cum autem poſtea matrimonium con-
traxiſſet, cingulum iſtud rejecit: Sed quid fit? cum
gravida redderetur, & ad medium fere graviditati
tempus perveniſſet (quod circa finem aeſtatis ann
1737. contigit) inteſtina magis magisque prorumpe-
bant, tandem ab ipſa refundi non poterant, & ſym-
ptomata ilei concitabant; verbo, hernia evenit in-
carcerata, quae deinde inflammata, atque in can-
crum ſive ſphacelum atque ſuppurationem verſa, duo-
bus in locis ſponte rupta eſt, & e vulnere ſive
ulcere tam excrementa, quam lumbrici, egrediebar

tur

tur, & aegra ſummam virium proſtrationem paſſa eſt, alvo tamen interim aperta. His in extremis pene temporibus Chirurgum ex hac urbe, qui praecedentem §.X. deſcriptam curaverat, ad ſe venire curat; qui eandem ſanandi rationem, quam ibidem & XIV. deſcripſimus, adhibuit, unde ulcus primo ita coivit, ut non niſi exiguum foraminulum remaneret, ex quo, ſi aegra tuſſi vexabatur, parva quantitas liquoris cujusdam flaveſcentis effluxit; tandem vero, antequam pareret, omnino glutinatum eſt, fœcibus omnibus per anum prodientibus. Interea tamen haec res mulierem hanc in ſummum conjiciebat metum, arbitrans, ſe circa partus tempus aut morituram eſſe, aut ſaltem hernia uterum afflictum iri. Sed haec omnia fruſtra metuebat: peperit enim poſt quinque menſes infantem ſanum, & mater & infans adhuc incolumes vivunt. In alio vicino oppidulo, OEBSFELD dicto, etiam fœmina ultimo menſe anni 1737. hernia incarcerata, una cum ſymptomatibus *Ilei* conſuetis afflicta fuit; ſed cum ſponte tandem poſt multos perpeſſos cruciatus apertus ſit tumor, excrementa & tres lumbrici ex ulcere exierunt, alvus tamen etiam reſpondebat. Hoc in rerum ſtatu Chirurgus illius loci EXCELL. PRAESIDEM ob curationem hujus mali conſuluit; qui praelaudatam curandi rationem cum bono victus regimine, decocto vulnerario & eſſentia traumatica FEDELII commendavit: quo factum eſt, ut non ſolum adhuc vivat, ſed etiam glutinatio ulceris ſenſim ſuccedat. Alius adhuc ex recentiſſimis ſupereſt caſus fœminae cujusdam pagum incolentis vicinum BARBECK dictum, quae fabri lignarii ibidem uxor eſt.

eſt. Haec quum menſe Januario hujus anni 1738. hernia inguinis dextri intercepta ſubito correpta fuerit, & ex illa ſequente ileo cum vehementiſſimis cruciatibus abortum primo foetus trium circiter menſium perpeſſa fuit, brevi poſt vero hernia in ſphacelum & ſuppurationem ſe vertit, magnaque excrementorum quantitas per ulcus ex inguine cancro ſive ſphacelo corrupto effluxit. Hoc in ſtatu conſilium & auxilium ab *Ampliſſ. Dn. Praeſide* petit maritus; qui vero, ut tanto meliorem mali hujus cognitionem acquirerem, me ad hanc aegram videndam, & morbi ſtatum explorandum miſit, ac deinde illi ſupra laudatam methodum conſuluit, una cum diaeta & internis medicamentis idoneis, quae hactenus in uſum tracta ſunt, aegraeque magno ſolatio fuerunt, vulnus vero jam mundificatum ſenſim glutinare incipit. Varia alia ejusmodi exempla jam alias & vidit & curavit EXCELL. PRAESES, ita ut dubium non ſit, quam plurimos aegros ab hiſce malis rurſus curari poſſe, ſi modo debita cura & a Medico & ab aegro adhibeatur.

§. XVII.

Alia herniae incarceratae ſuppuratae exempla.

Hoc vero ut ulterius probem, nonnulla etiam exempla & obſervationes indicabo ab aliis autoribus notata, ut inde tanto melius conſtet, verum eſſe hernias ejusmodi incarceratas, cancro corruptas atque ſuppuratas reſtitui rurſus poſſe. Primo exemplum proſtat in Actis Philoſoph. Anglican. N. 176. pag. 1204. itemque in LOWTHORPII compendio horum actorum Vol. III. pag. 119. ubi refertur, Mulierem quan-

„ dam

„dam annos quaſi 40 natam, a vicino oppido domum „redientem, ſubito corripi dolore vehementi inguinis dextri, cui ſucceſſit ſingultus violentus: poſt „ſemihoram *tumor* ibi oritur ad quantitatem nucis „moſchatae, qui ſenſim fit *durus* & tandem *niger*. „Mulier febre & aliis doloribus adeo vexatur (nullo „in auxilium Medico vocato) ut ſui impos neminem „adſtantium cognoverit, ita ut precibus publicis Deo, „tamquam jam moritura, commendatur. Tandem „applicatione cataplasmatis cujusdam aperitur *bu-„bo*, a quo aperto quicquid bibit, editve immuta-„tum plerumque intra horae quadrantem vel dimi-„dium exit, ſine vel minimo ſeu in *ulcere* ſeu in inteſti-„nis dolore; ita ut cum die quodam lac coctum com-„ediſſet, ex ulcere primo lac ipſum, poſtea coa-„gulatum cum crepitu (tanquam ab ano) & ſpuma „erupit. Tandem medicamentis idoneis per 14. „dies adhibitis ſana evaſit. Ita in Actis Acad. Reg. Pa-riſienſis Anni 1700, LITTRIVS, celebris quondam A-natomicus Pariſienſis, poſtquam eleganter de hernis incarceratis & praeſertim eis, quae ex appendicibus ſeu potius productionibus illis inteſtinorum praeter naturam oriuntur, earumque diverſis, pro diverſa earum conſtitutione, curandi rationibus agit, tandem circa finem hujus Diſſertationis ait: *ſe tres viros, unamque mulierem vidiſſe*, qui *per inguina poſt perpeſſas hernias incarceratas* ſua *excreverint excrementa*, & quidem non ſine magna moleſtia. Quamvis vero ejusmodi ſtatus hominum valde ſit moleſtus, plurimi tamen miſeram vitam trahere, quam mori, malunt.

§. XVIII.

Herniae pro bubone inciſae exempla fauſta.

Plura exempla ex variis adhuc afferre poſſem autoribus, ſi opus eſſet, verum me meam ſententiam ex his jam ſatis abundeque ita probaſſe exiſtimo, ut pluribus forte non indigeam. Hoc vero ſolum hic adhuc in uſum Medicum & Chirurgicum addere volo, quod varia proſtent exempla, ubi ejusmodi herniae incarceratae ab imperitis, aut ſaltem non ſatis prudentibus Chirurgis, *pro bubonibus inciſae*, atque ſic inteſtina contenta ſcalpello diſſecta fuerint; imo id etiam nonnunquam in conſueta herniae incarceratae ſectione, quam Galli *bubonoceles operationem* appellant, factum eſſe, in monumentis autorum litteris conſignatum deprehenditur. Verum nec haec mala mox pro deſperatis eſſe habenda *Celeb. Praeſes* ſtatuit; ſed vult, ut haec diſſecta inteſtina non reponantur, quemadmodum nonnulli ſuadent & fecerunt, h) quia tunc excrementa in ventrem facile irruerent, & mortem concitarent; verum, ut vel relinquantur, praeſertim ſi jam corrupta ſunt, & eadem ratione, ut ſupra §. X. & XIV. de herniis incarceratis ſponte ruptis propoſitum eſt; vel ſi adhuc ſana ſunt inteſtina prolapſa, ut extremum ſuperius inteſtini laeſi, cum inteſtinis ſuperioribus & ventriculo continuum, duabus vel tribus ſuturis, nodoſis dictis, cum cute, aliisve ſi opus partibus vicinis jungatur, & reliqua pars ſana in ventrem refundatur, ita illa his partibus externis accreſcet, ut anus deinde maneat in inguine. Partis reponendae extremum, quod cum craſſis inteſti-

h) Vid. PETR. DE MARCHETTIS obſ. chirurg. LV.

teſtinis continuum eſt, LITTRIVS jubet filo conſtringi, antequam reponatur; verum hoc opus non eſſe exiſtimo: nam in eo cadavere, quod ſecuimus, & cujus ſectio ſupra §. XV. relata eſt, nil ex hoc fruſto inteſtini ilei fig. II. A. B. in abdomen effuſum eſſe deprehendimus. Sanari vero, imo & ſanata eſſe ejusmodi mala, ubi loco bubonis herniae incarceratae inciſae ſunt, praeter alios patere poteſt ex obſervat. HIERONYMI FABRICII ab *Aquapendente* in oper. Chir. cap. de BVBONOCELE; qui refert, Chirurgum quendam, amicum ſuum, bubonocelen, quam ex mollitie bubonem ſuppuratum eſſe credidit, incidiſſe & inteſtinum cum multo vitae periculo vulneraſſe. Ita & PETRVS de MARCHETTIS loco modo citato refert, in villico bubonocelen ab imperito Chirurgo loco bubonis venerei eſſe inciſam, prodeuntibus alvi foecibus: qui tamen brevi temporis ſpatio rurſus a MARCHETTO fuit curatus. Quamvis curatio ejus mihi, ob rationem modo indicatam, non omnino arrideat: *dum inteſtinum mox*, ut ait, *in locum proprium compulit digito. ſuperimpoſito albumine ovi cum ſanguine draconis*, *atque ſplenio*, *quod arctius conſtrinxit*; quia ſic facile foeces in cavum abdominis cum mortis periculo incidere poſſent. Sic quoque STALPARTIVS van der WIEL i) exemplum memorat juvenis, in quo Chirurgus loco bubonis herniam inguinalem incidit, inteſtinumque ſimul laeſit; qui vero quoque tandem rurſus curatus fuit. Ex quibus, ut opinor, ſatis patet, non ſolum inteſtinorum vulnera non omnia

i) in obſervat. Med. chirurg. cent. I. obſ. 54.

mnia promiſcue eſſe lethalia; ſed etiam ſpeciatim hernias incarceratas ſuppuratas ſaepe mortem non inferre.

§. XIX.

Turundarum uſus hic redarguitur.

Monere vero hic ratione curationis haud alienum eſſe exiſtimo, quod LITTRIVS cum multis aliis Chirurgis ejusmodi ulceribus *turandas immittere* jubet; quas ego vero hic noxias eſſe exiſtimo. Nam per turundas, praeſertim majores, efficitur, vel ſaltem conſervatur hic foramen, per quod foeces egrediuntur, exitumque hunc ita paratum deinde conſtanter conſervant, quemadmodum ex quatuor LITTRII aegris videre eſt, qui omnes foeces per inguen excreverunt. Verum cum EXCELL. PRAESES a turundis hic abſtinet, Chirurgosque ipſum in ejusmodi malis conſulentes, ab iis abſtinere jubet, plerique aegri vel perfecte curantur, vel ſaltem non niſi perexiguum retinuerunt ulcuſculum, parvum ſpecillum vix admittens, per quod non niſi exigua pars laticis cujusdam ſubinde exſtillat, foecibus craſſioribus per anum rejectis; id quod longe minorem aegris creat moleſtiam, quam ſi vel omnes, vel ſaltem quamplurimas foeces per inguen perpetuo excernere coguntur.

§. XX.

Herniae incarceratae ſuppuratae Exem-

Hactenus exempla herniarum incarceratarum ſuppuratarum, quae in foeminis contigerunt, produxi, nunc videamus etiam unum alterumve in viris. Quamvis vero, *herniae incarceratae inguinales* ſive

bu-

bubonocelae ſuppuratae, ut ex dictis patet, *ſaepius* *plum in viro.*
occurrant ſcrotalibus, atque ſic frequentius, ut nos obſervavimus, in mulieribus quam viris, cum tamen, ſi ſolam rationem ſequamur, in his longe frequentius incidere deberent, primo, quia viri vehementioribus laboribus ſunt dediti mulieribus, & deinde, quia inteſtina longe plura in his, quam in illis procidunt, ideoque tanto facilius includi & conſtringi in ſcroto queant. Interea tamen haud raro etiam in viris incidunt, atque primo quam maxime notabile hic referam exemplum, quod ante aliquot annos *Erxlebiae* in vicino oppido contigit, quemadmodum hoc mihi a *Celeb.* D. PRAESIDE, & Chirurgo illo, qui aegrum tunc curavit, relatum eſt. Ruſticus ſcilicet juvenis ſeptendecim annos natus, poſt elevatum, magna vi, grave pondus ſenſit dolorem magnum una cum tumore in ſcroto, qui dolores ſenſim cum inflammatione creverunt. Chirurgus illius loci advocatur, qui pro ſcroti inflammatione rem conſiderat, omnisque generis cataplasmata digerentia, ac tandem, cum reſolutionem ſe obtinere non poſſe conſpiceret, & tumor ſuppurationem ſpectaret, emollientia impoſuit: quibus tandem factum eſt, ut tumor ſcroti ruptus, & magna pars excrementorum per ulcus evacuata ſit. Hoc in ſtatu EXCELL. PRAESIDEM conſuluit, qui malum mox pro hernia ſuppurata Chirurgo declaravit, ſuaſitque, ut ulceri unguentum digeſtivum cum linteis carptis, deſuper vero, donec tumor cum duritie praeterierit, & mundatio ulceris facta ſit, cataplasma emolliens ac balſamicum adhiberet; quibus ulcus bene mundatum, & partes corruptae tandem a

 ſa-

ſanis ſeparatae ſunt. Poſtea balſamo vulnerario loco praecedentium ulcus nutrivit, ita tandem, poſtquam foeces per duos menſes ex ſcroto prodierant, illuc omnino glutinatum eſt, nulla amplius hernia, aliove malo in ſcroto ſuperſtite. Interea tamen ne malum facile a laboribus duris ruſticorum rediret, Chirurgus huic juveni ſuaſit, ut arti ſarciendi ſe daret, id quod etiam fecit, atque ſalvus & incolumis adhuc hodie ſine hernia vivit. Haec & pleraeque herniae ſuppuratae, quae ſine relicto ulcere in inguine curatae ſunt, & ubi foeces rurſus per alvum deponuntur, ex *appendicibus* ſive *diverticulis* ejusmodi inteſtinorum mihi ortae videntur: nam alias ratio non pateret, quomodo integra inteſtini parte amiſſa foeces ad anum pervenire poſſent.

§. XXI.

Signa herniae incarceratae a diverticulo factae.

Antequam vero nunc ulterius pergam, pauci in illud inquirere hic juvabit, quomodo hernia ejusmodi a diverticulo nata incarcerari poſſit. Hoc autem fieri exiſtimo, quando materia in hac appendice, undecunque etiam illa producta ſit, collecta nimis tenax atque viſcida eſt, ſed ope motus periſtaltici in ventrem reaſcendere nequit; quia fibrae ob nimiam inteſtini tunicarum extenſionem, quae in producendo iſtiusmodi diverticulo facta eſt, debiliores redditae illam repellere nequeunt; muſculi vero abdominis, cum fundus ejus extra peripheriam eorum collocatus ſit, nullam in contentam hac materiam tenaciorem evacuandi vim habent, imo potius regreſſui ejus reſiſtunt. Deinde in carcere deti-

ne

neri quoque diverticulum hujuſmodi poteſt, quando in vicinia tumor quidam naſcitur, qui non ſolum evacuationem materiae in illo contentae, ſed & ſanguinis in eo circulationem impedit, unde poſtea ilei ſymptomata oriuntur. Tales tumores eſſe poſſunt bubones vel vulgares, vel etiam ſic dicti Venerei; quare Medicus, ut jam dictum eſt, probe ſibi caveat, ne ejusmodi hernias loco bubonis aperiat. Vt vero hae herniae rite dignoſcantur, & ab aliis incarceratis diſtinguantur, monendum eſt, in hisce herniis incarceratis, a diverticulo factis, ut LITTRIVS loco ſaepius jam citato docuit, inflammationem, dolorem, febrim, & alia ilei ſymptomata aegros tardius infeſtare, nec tanta vehementia, quanta in aliis herniis incarceratis aegros invadere, & alvum durante morbo plerumque eſſe apertam. Praeterea notandum, aegros hos vel nullum vel rariſſimum experiri ſingultum, nullumque plerumque adeſſe vomitum, aut ſi adeſt, mitiorem, quam in aliis incarceratis herniis obſervari ſolet, atque ejectione materiae foeculentae per os deſtituti ſunt; venter denique non adeo tumens, ſed gracilior eſt, quam in eis incarceratis, ubi integri canalis inteſtinorum pars in ſacco herniae conſtricta eſt: atque ex his ſignis has hernias a ſe invicem diſtingui poſſe exiſtimo.

§. XXII.

Aliud exemplum herniae ſuppuratae in viro.

Vt vero in viam, unde digreſſi ſumus, rurſus redeamus, de hernia incarcerata & ſuppurata in viris adhuc illi exemplo, quod ſupra §. XX. recenſuimus, ſequentia pauca adhuc addemus, & quidem ex

DIE-

DIEMERBROEKIO, k) quae ita ſe habent: „Vi
„quidam ſexagenarius herniam in inguine ſiniſtr
„per multos annos habuerat. Tandem inteſtinum
„quod in herniam inciderat, disruptum fuit, atqu
„ſtercora cum foetore intolerabili per herniam fora
„profluxerunt, nunquam per anum. Adhibito me-
„dicamento idoneo partes gangraenoſae a ſanis ſe-
„parabantur & decidebant. Tunc inteſtinum no
„tantum ruptum, ſed omnino transverſim abruptu
„eſſe, ejusque partem ſuperiorem foras propendere
„hincque ſtercora profluere animadvertimus. Hi
„inteſtini finis progreſſu temporis carnoſior evaſit
„& quaſi carneum annulum acquiſivit, cum vicin
„carne firmiter coaluit, ita ut poſtea inteſtinum ho
„loco ſemper fixum & apertum remanſerit, atque
„inde aegro, caeteroquin ſano, praeter voluntatem
„alvi foeces ſemper effluxerint. l)

§. XXIII.

Alia herniae incarceratae ſuppuratae obſervantur genera.

Poſſunt & in ſuppurationem vergere aliae herniarum incarceratarum ſpecies, nimirum *umbilicales*, *ventrales* & *crurales*, atque in his nulla alia opus eſt medela, quam illa, de qua hactenus prolixe diximus. Quod autem hernias umbilicales ſpeciatim attinet, illae ſaepe ab *omento* originem ſuam trahunt, ideoque tunc & alia illis ſuppuratis tractandi ratio convenit.

k) Obſervat. LXVI.

l) Qui de herniis incarceratis ſuppuratis plura ſcire cupit exempla, adeat A. N. C. Dec. I. anno 3. obſ. 132. Dec. II. ao. 3. obſ. 14. Dec. III. ao. 2. obſ. 51. Dec. III. ao. 4. obſ. 9. Acta Erud. Lipſ. anno 1689. Nov. p. 561.

venit. Nam hoc intus ſolo reperto in parte ejus ſana filum ope acus trajiciendum, & portio iſta omenti filo circumvoluto firmiter liganda; id vero, quod infra ligaturam deprehenditur, reſecandum, & ſanum una cum filo in abdomen refundendum, ita tamen, ut fili extremum extra vulnus maneat; donec ſponte inde ſeparetur; vulnus autem cutis, ut alias fit, mundandum & conſolidandum. Interim tamen contingit, inteſtina quoque herniam umbilicalem quandoque conſtituere, includi, & in ſuppurationem abire poſſe; quod ſi fiat, ſupra laudata methodus adhibenda, quam & in hiſce herniis bonum habuiſſe eventum teſtatur Cel. CHESELDENVS, partim in appendice ad Anatomes ſuae editionem quartam, partim in libro de alta operatione (*of the High operation*) in fine Tab. XVI: exemplum enim ibi refert, herniae cujusdam umbilicalis in muliere incarceratae & ruptae cum magna inteſtini parte corrupta, reſecta & rurſus ita curata, ut foeces per umbilicum ſemper prodierint. Sic & STALPARTIVS VAN DER WIEL exemplum herniae umbilicalis ſuppuratae recenſet. m)

§. XXIV.

Curatio ubi diverticulum gangraena afflictum eſt.

Si vel in hernia incarcerata ſponte ſuppurata, vel ſacco herniae ſcalpello, ſicut in conſueta hujus mali curatione fieri ſolet, inciſo, appendix aliqua inteſtini prolapſa, ex parte tantum gangraena corrupta deprehendatur, LITTRIVS ſuadet loco ſupra citato, n) hanc appendicem in parte ſana filo eſſe

 con-

m) in Obſerv. 58. Cent. I.
n) nimirum in Act. Acad. Pariſ. a. 1700.

conſtringendam, filum extra vulnus relinquendum, ipſum inteſtinum refundendum, caſum fili exſpectandum, & poſtea vulnus glutinandum; id quod prout major vel minor pars appendicis corrupta eſt diverſa ratione faciendum eſſe prolixius ibidem deſcribit.

§. XXV.

Ubi inteſtini pars magna ſphacelo corrupta eſt. Quandoque ſi inteſtini magna pars prolapſa & ſphacelo corrupta deprehenditur, pars illa corrupta ſubinde ſtatim reſecari, & alterum inteſtini ſani extremum alteri ſano immitti poteſt; ita quandoque haec duo extrema, id quod antea inauditum erat, rurſus concreſcunt. Hoc aliquando Sereniſſ. Brunsvic. & Luneb. Ducis Chirurgus primarius RAMDOHRIVS optimo cum ſucceſſu in foemina quadam plebeja hernia incarcerata inguinali ſuppurata laborant peregit: nam huic foeminae, poſtquam ad eam vocaretur, fruſtum inteſtini duorum quaſi pedum longitudine una cum parte meſenterii ex ventre corruptum prorſus ad genua fere propendens reſecuit, alterum extremum alteri immiſit, at ope fili leniter conſtricti aliquo modo firmavit, atque ita in ventrem refudit; id quod praeter ſpem tam bene ceſſit, ut altero jam die foeces rurſus per anum naturaliter excreverit, & brevi poſt omnino reſtituta fuerit. Poſt annum vero haec mulier ex morbo quodam pectoris mortua eſt, ubi cadaver aperuit, & utraque extrema inter ſe invicem firmiter concreta invenit, quae ex cadavere hoc reſecuit, & EXCELL. PRAESIDI dono miſit, qui ea etiam adhuc nunc in ſpiritu aſſervat.

§. XXVI.

In diſſectis aut ita corruptis inteſtinis Medicus maximopere attendat, quodnam extremum ventriculo ſit continuum: quando enim inferioris inteſtini fruſtum ſuperiori immitteretur, nulla glutinationis ac curationis ſpes erit; quoniam cibi aut foeces, a ventriculo venientes facile intra parietes inteſtini immiſſi haererent, atque ſic alterum immiſſum extremum repellerent: adeoque ſuperius inferiori immittendum. Reſpiciendum igitur eſt, in quonam fruſto deprehendatur motus vermiformis ſive periſtalticus, & ex quonam materia quaedam chyloſa per vices effluat, hoc certiſſime ſuperius ſive cum ventriculo communicans erit. Haec cognitio etiam uſum habet, quando pars quaedam inteſtini rupti pro novo ano formanda in vulnere eſſet vel aſſuenda vel ſaltem retinenda, ne ſuperius, ſed inferius recondatur. *Inteſtinis corruptis quid reſpiciendum.*

§. XXVII.

Peculiare autem quid ſilentio hic praetermittere non poſſum, de remedio quodam vulnerario interno laudatiſſimo, quod ſemen eſt plantae alicujus umbelliferae, quo vulgus hisce in regionibus tam in beſtiis, quam in hominibus, vulneribus, ulceribus, contuſionibus, fracturis, aut aliis laeſionibus externis frequentiſſime utitur, atque etiam pleraeque aegrarum noſtrarum conſilio affinium & amicorum uſae ſunt, qui id tanquam praeſtantiſſimum remedium glutinans commendant. Raro quidem id in uſum hactenus a Medicis adhibitum eſt: interea tamen in catalogis medicamentorum noſtrarum officinarum pharmaceu- *Peculiare medicamentum vulnerarium indicatur.*

ceuticarum vetuſtiſſimis reperitur ſub nomine *fœ niculi aquatici ;* quia foeniculi ſemini non multum abſimile eſt. Vulgus vernaculo ſermone, Pferde Saat / hoc eſt ſemen equinum, ſive ſemen pro equis appellat, quia his, eorumque ulceribus illud quam maxime idoneum eſſe aſſeverant. Creſcit, ut a Pharmacopoeo percepi, in planta umbellifera, caule craſſiſſimo donata, in locis paludoſis & ſtagnis vicinis ſatis copioſe, unde a quibusdam ruſticis ſingulis annis aeſtate ipſi affertur: hinc, ut mihi videtur, eſt *ſemen Phellandrii Dodonaei.* Vtuntur autem eo in hominibus qui aliqua gravi laeſione laborant, ita ut aliquoties in die drachmam circiter unam, vel ſolum & per ſe, vel cum pauco ſaccharo remixtum, aegro exhibeant, atque inde egregie & fere ad miraculum ejusmodi noxas, quas vulgus alias inſanabiles eſſe credit, ſanare dicitur. Meretur, ut res haec ulterius per obſervationes confirmetur; hoc ſaltem certum eſt, in noſtris aegris, qui eo uſi ſunt, bonum effectum eſſe ſecutum. Vtrum autem huic ſemini, quemadmodum vulgus facit, ſanatio ſit adſcribenda, an aliis cauſis, uberiore inquiſitione dignum eſt. EXCELL. PRAESES qui antea de hoc vulgi remedio tantum non inaudivit, quantum nunc occaſione tam multarum ejusmodi herniarum, operam dabit, ut proxima aeſtate in veram hujus ſeminis plantam & nomen latinum curatius inquirat. Interea tamen me hic probaſſe exiſtimo, *hernias incarceratas ſuppuratas ſæpiſſime non eſſe lethiferas; ſed ſaepe curari rurſus poſſe.*

) o (